

1. Загальна інформація

Назва факультету

Медичний факультет №1

Освітня програма (галузь, спеціальність, рівень вищої освіти, форма навчання)

22 Охорона здоров'я, 222 Медицина, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма

Навчальний рік

2020-2021

Назва дисципліни, код
(електронна адреса на сайті ЛНМУ імені Данила Галицького)

Виробнича лікарська практика в хірургічному відділенні стаціонару

Кафедра (назва, адреса, телефон, e-mail)

Кафедра хірургії № 1
79013, м. Львів, вул.. Некрасова, 4 , тел.: +380 (322) 786383,
Kaf_surgery_1@meduniv.lviv.ua

Керівник кафедри
(контактний e-mail)

професор, д.мед.н. Лукавецький Олексій Васильович ,
Kaf_surgery_1@meduniv.lviv.ua

Рік навчання (рік, на якому реалізується вивчення дисципліни)

4-й

Семестр (семестр, у якому реалізується вивчення дисципліни)

8-й

Тип дисципліни/модулю (обов'язкова/ вибіркова)

Обов'язкова

Викладачі (імена, прізвища, наукові ступені і звання викладачів, які викладають дисципліну, контактний e-mail)

д.мед.н., професор Мазур Юрій Іванович,
jurijmazur@mail.lviv.ua,
к.мед.н., доцент Дибас Богдан Володимирович,
bdybas12@gmail.com

Erasmus так/ні (доступність дисципліни для студентів у рамках програми Erasmus+)

Особа, відповідальна за силабус (особа, якій слід надавати коментарі

Завуч, к.мед.н., доцент Баб'як Т.Є.,
Kaf_surgeru_1@meduniv.lviv.ua,

стосовно силабуса, контактний e-mail)

Кількість кредитів ECTS

6

Кількість годин (лекції/ практичні заняття/ самостійна робота студентів)

180 (практичні заняття – 120, самостійна робота студентів – 60)

Мова навчання

українська, англійська

Інформація про консультації

Консультації проводяться відповідно до графіка консультацій затвердженого завідувачем кафедри

Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро... (у разі потреби)

м. Львів, вул.. Некрасова, 4 , тел.: +380 (322) 786383,
Kaf_surgeru_1@meduniv.lviv.ua

2. Коротка анотація до курсу

Виробнича лікарська практика в хірургічному відділенні стаціонару студентів 4-го курсу в обов'язку професійних обов'язків лікаря-хірурга проводиться впродовж 4-х тижнів у хірургічному відділенні. Головне завдання виробничої практики – це закріплення знань та умінь в умовах майбутньої

професійної діяльності, які отримані в процесі вивчення основних теоретичних та клінічних дисциплін. За час виробничої практики в хірургічному відділенні стаціонару студенти повинні вивчити специфіку і методи роботи лікаря-хірурга та вузьких спеціалістів хірургічного профілю, набути практичного досвіду у таких напрямках майбутньої професійної діяльності: ведення хворих з хірургічними захворюваннями; лікування в стаціонарі, надання їм невідкладної допомоги; ранньої діагностики різних хірургічних захворювань з використанням всіх доступних в лікарні методів обстеження; реабілітації хворих з широким використанням всіх реабілітаційних заходів; відбір хворих для санаторно-курортного лікування; вирішення питань експертизи тимчасової непрацездатності; ведення медичної документації лікарем-хірургом та іншими фахівцями хірургічного профілю; планування роботи, обліку і аналізу захворюваності та ефективності роботи лікаря; пропаганди санітарно-гігієнічних знань та принципів здорового способу життя серед населення. Кожний студент під час виробничої практики закріплюється за лікарем-хірургом або іншим фахівцем хірургічного профілю хірургічного відділення стаціонару, проводить разом з лікарем прийом хворих, бере участь та самостійно проводить під контролем лікаря інтервенції та планові та ургентні хірургічні втручання. Під час госпіталізації проводиться опитування, огляд хворих, призначається і здійснюється комплексне лікування (в т. ч. хірургічні інтервенції), оформляється медична документація: рецепти, лікарняні листки, скерування на різні дослідження та консультації спеціалістів, посильні листи на МСЕК тощо. Вирішуються питання експертизи непрацездатності. Студент супроводжує хворого та приймає активну участь у проведенні хірургічних маніпуляцій та операцій. За необхідності додаткових обстежень хворого в лабораторії, кабінетах функціональної діагностики або рентгенологічного дослідження, проведення консультацій суміжних спеціалістів студент супроводжує хворого та приймає активну участь у проведенні певного дослідження. Під час роботи в стаціонарі студент повинен оволодіти принципами динамічного спостереження за хворим.

3. Мета і цілі курсу

1. Мета вивчення «Лікарська практика в хірургічному відділенні стаціонару»: фахова підготовка студентів, які навчаються за спеціальністю «Медицина», формування і розвиток їхньої компетенції у галузі надання медичної допомоги в умовах хірургічного відділення стаціонару, яка спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних знань, набуття практичних навичок у сфері охорони здоров'я. Виробнича практика передбачає: вивчення студентами і закріплення практичних навичок в межах цілей, визначених у освітньо-професійній програмі підготовки фахівця другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 222 «Медицина» - проводити опитування та фізикальне обстеження хворих та аналізувати результати; планувати схему обстеження залежно від особливостей клінічного перебігу захворювання; аналізувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження; визначити провідні патологічні симптоми і синдроми при найбільш поширених хірургічних захворюваннях; проводити диференційну діагностику та ставити попередній діагноз найбільш поширених хірургічних захворювань; трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених захворювань; брати участь у наданні невідкладної медичної допомоги при ургентних станах; виконувати необхідні медичні маніпуляції; засвоїти знання морально-деонтологічних принципів медичного фахівця та принципів фахової субординації у клініці.

Завданням практики є закріплення знань і умінь, отриманих при вивченні основних клінічних і теоретичних дисциплін (збір анамнезу та обстеження хворого, встановлення клінічного діагнозу, призначення лікування) і подальше вдосконалення практичних навичок, ознайомлення з організацією лікувальної справи та умовами роботи лікаря в стаціонарному відділенні.

2. Цілі навчання: проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати в клініці хірургічних хвороб; визначити провідні патологічні симптоми і синдроми при найбільш поширених хірургічних захворюваннях; проводити диференціальну діагностику та встановлювати попередній діагноз основних хірургічних захворювань у стаціонарних умовах; проводити аналіз та інтерпретацію результатів основних лабораторних, інструментальних та рентгенологічних методів дослідження в стаціонарних умовах; визначити тактику лікування основних хірургічних хвороб у стаціонарних умовах; засвоїти основні обов'язки та професійні дії лікаря-хірурга під час роботи у хірургічному відділенні стаціонару; надавати невідкладну допомогу при невідкладних станах при хірургічних захворюваннях; вміти застосовувати принципи етики та деонтології у практиці лікаря-хірурга хірургічного відділення стаціонару.

Компетентності та результати навчання, формування яких забезпечує вивчення дисципліни (загальні і спеціальні компетентності).

Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Здатність працювати в команді.
8. Навички міжособистісної взаємодії.
9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
10. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні):

1. Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень і оцінки їх результатів.
3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань.
5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
7. Здатність до діагностування невідкладних станів.
8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
9. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
10. Навички надання екстреної медичної допомоги.
11. Навички виконання медичних маніпуляцій.
12. Здатність до проведення профілактичних заходів.
13. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
14. Здатність до ведення медичної документації.

Інтегральні компетенції

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

4. Пререквізити курсу

Для успішного навчання та опанування компетентностями з даної дисципліни доцільним є отримання знань з таких дисциплін як: анатомія людини, гістологія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, нормальна та патологічна фізіологія, біохімія, деонтологія в медицині, соціальна медицина, громадське здоров'я, догляд за хворими, внутрішні хвороби, лабораторна клінічна діагностика, загальна хірургія, хірургія.

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
<i>Код створюється при заповненні силабусу (категорія: Зн-знання, Ум-уміння, К-компетентності, АВ – автономність та відповідальність)</i>	Результати навчання визначають, що студент повинен знати, розуміти та вміти виконувати, після завершення вивчення дисципліни. Результати навчання впливають із заданих цілей навчання. Для зарахування дисципліни необхідно підтвердити досягнення кожного результату навчання.	Символ коду Програмного результату навчання у Стандарті вищої освіти
<i>Зн-1</i>	Знати організаційну структуру стаціонару та окремих його підрозділів, хірургічного відділення, а також документацію МОЗ України, що регламентує роботу і функції стаціонару	<i>П - 23</i>
<i>Зн-2</i>	Знати принципи госпіталізації хворих спеціалістами хірургічного профілю, навички ведення необхідної документації лікарями стаціонарного відділення	<i>П - 2, 3, 23</i>
<i>Зн-3</i>	Знати правила проведення динамічного	<i>П - 2, 3, 23</i>

	спостереження за хворими, можливості надання медичної допомоги в умовах стаціонару	
<i>Зн-4</i>	Знати основні принципи організації надання невідкладної хірургічної допомоги в Україні, основи законодавства України з охорони здоров'я.	<i>П - 7, 23</i>
<i>Зн-5</i>	Знати прояви, чинники ризику, принципи лікування основних найбільш поширених хірургічних захворювань з метою їх раннього виявлення та своєчасного надання необхідної допомоги	<i>П - 7, 23</i>
<i>Зн-6</i>	Знати психологічні, деонтологічні аспекти діяльності лікаря-хірурга стаціонару та особливості спілкування лікаря хірургічного профілю з пацієнтом та його родиною	<i>П - 2, 3, 7, 23, 24</i>
<i>Зн-7</i>	Знати особливості комплексного лікування та принципи надання стаціонарної допомоги хірургічним хворим і травмованим	<i>П - 2, 3, 7, 23</i>
<i>Ум-1</i>	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу	<i>ПР-23</i>
<i>Ум-2</i>	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	<i>ПР-23</i>
<i>Ум-3</i>	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	<i>ПР-23</i>
<i>Ум-4</i>	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	<i>ПР-23</i>
<i>Ум-5</i>	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	<i>ПР-23</i>
<i>Ум-6</i>	Вміння вирішувати медико-соціальні проблеми хірургічного хворого та його родини	<i>ПР-2, 3, 7, 23</i>
<i>Ум-7</i>	Вміння визначати критерії оцінки життєдіяльності, ефективності, доречності скринінгових програм.	<i>ПР-2, 3, 7, 23</i>
<i>Ум-8</i>	Вміння призначати та інтерпретувати методи лабораторної, інструментальної, функціональної діагностики захворювань, що використовуються в умовах стаціонару	<i>ПР-2, 3, 7, 23</i>
<i>Ум-9</i>	Вміння призначати та проводити в умовах хірургічного стаціонару інвазивні хірургічні інтервенції хворим і травмованим	<i>ПР-2, 3, 7, 23 – це малоінвазивні в умовах поліклініки</i>
<i>Ум-10</i>	Вміння проводити експертизу тимчасової непрацездатності	<i>ПР-2, 3, 7, 23</i>
<i>Ум-11</i>	Вміння аналізувати критерії груп інвалідності	<i>ПР-2, 3, 7, 23</i>
<i>К-1</i>	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	<i>ПР-23</i>
<i>К-2</i>	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	<i>ПР-23</i>
<i>АВ-1</i>	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	<i>ПР-23</i>
<i>АВ-2</i>	Здатність реалізовувати свої права та виконувати обов'язки	<i>ПР-23</i>
<i>АВ-3</i>	Здатність захищати свої права та законні інтереси	<i>ПР-23</i>

6. Формат і обсяг курсу

Формат курсу (вказіть очний, або заочний)	Очний	
Вид занять	Кількість годин	Кількість груп
практичні	120	21

7. Тематика та зміст курсу				
Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання	Викладач
П-1,2,3,4 (практичне заняття 1,2,3,4)	Принципи організації та надання планової та невідкладної хірургічної допомоги в Україні. Засвоєння принципів етики та деонтології у практиці лікаря хірургічного відділення стаціонару.	Огляд пацієнтів хірургом в приймальному відділенні лікарні. Надання невідкладної допомоги й складання плану обстеження пацієнтів з ургентною патологією. Симптоми і синдроми в клініці основних невідкладних і планових хірургічних захворювань: гострий апендицит, гострий холецистит з ускладненнями, панкреатит, ускладнена й неускладнена грижа, ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки, мезентерійний тромбоз, кишкова непрохідність. Питання етики та деонтології у практичній діяльності лікаря хірургічного відділення стаціонару.	Зн-1, Зн-5, Зн-6, Зн-7, Ум-1, Ум-2, Ум-3, Ум-4, Ум-5, Ум-8, Ум-9, Ум-10, Ум-11, , АВ-1, АВ-3	д.мед.н., професор Мазур Ю.І., к.мед.н., доцент Дибас Б.В.
П-5,6,7,8 (практичне заняття 5,6,7,8)	Клінічна, лабораторно-інструментальна діагностика і тактика лікування хворих в невідкладній абдомінальній хірургії.	Необхідний мінімум проведення лабораторних обстежень при основних захворюваннях в невідкладній хірургії у приймальному відділенні лікарні згідно клінічного протоколу,	Зн-1, Зн-2, Зн-3, Зн-4, Зн-6, Зн-7, Ум-1, Ум-3, Ум-4, Ум-5, Ум-6, Ум-10, Ум-11	д.мед.н., професор Мазур Ю.І., к.мед.н., доцент Дибас Б.В.

		<p>затвердженого наказом МОЗ України №271 від 13.06.2005.</p> <p>Методи лабораторних досліджень в пацієнтів з основними невідкладними і хірургічними захворюваннями: гострий апендицит, гострий холецистит з ускладненнями, панкреатит, ускладнена й грижа, ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки, мезентерійний тромбоз, кишкова непрохідність, перитоніт.</p> <p>Інтерпретація отриманих результатів аналізів.</p> <p>Лікувальна тактика.</p> <p>Показання й особливості проведення оперативних втручань в ургентній хірургії.</p>		
<p>П-9,10,11,12 (практичне заняття 9,10,11,12)</p>	<p>Клінічна, лабораторно-інструментальна діагностика і тактика лікування хворих в плановій абдомінальній хірургії.</p>	<p>Необхідний мінімум проведення інструментальної апаратної діагностики при основних захворюваннях в невідкладній хірургії у приймальному відділенні лікарні відповідно до опрацьованих маршрутів (наказ МОЗ України №271 від 13.06.2005).</p> <p>Методи апаратних</p>	<p>Зн-1, Зн-2, Зн-3, Зн-4, Зн-5, Зн-7, Ум-1, Ум-2, Ум-3, Ум-4, Ум-5, Ум-6, Ум-7, Ум-9, Ум-10, Ум-11, АВ-1, АВ-2, АВ-3</p>	<p>д.мед.н., професор Мазур Ю.І., к.мед.н., доцент Дибас Б.В.</p>

		та інструментальних обстежень пацієнтів з основними плановими хірургічними захворюваннями: хронічний холецистит з ускладненнями, механічна жовтяниця, хронічний панкреатит, грижі черевної стінки, виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки з пілородуоденальним стенозом, цироз печінки з портальною гіпертензією, зоб, коліт, пухлини товстої кишки. Інтерпретація отриманих результатів обстежень.		
П-13,14,15,16 (практичне заняття 13,14,15,16)	Надання невідкладної медичної допомоги при ургентних хірургічних захворюваннях.	Лікування хворих з ургентною патологією. Показання до операційного втручання. Вибір методу операції при невідкладній хірургічній патології. Підготовка хворих до проведення операційного втручання. Методи хірургічного лікування при основних невідкладних хірургічних захворюваннях: гострий апендицит, гострий холецистит з ускладненнями, панкреатит, защемлена грижа, перфорація	Зн-1, Зн-2, Зн-3, Зн-4, Зн-5, Зн-6, Зн-7, Ум-1, Ум-2, Ум-3, Ум-4, Ум-5, Ум-6, Ум-7, Ум-9, Ум-10, Ум-11, АВ-1, АВ-2, АВ-3	д.мед.н., професор Мазур Ю.І., к.мед.н., доцент Дибас Б.В.

		виразки шлунка та дванадцятипалої кишки, шлунково-кишкові кровотечі, мезентерійний тромбоз, кишкова непрохідність, перитоніт. Післяопераційне ведення пацієнтів.		
П-17,18,19,20 (практичне заняття 17,18,19,20)	Надання планової хірургічної допомоги у стаціонарі. Підсумковий контроль.	Показання до операційного втручання у хворих з плановою хірургічною патологією. Вибір методу операції, підготовка хворих до втручання. Методи хірургічного лікування при основних планових хірургічних захворюваннях: абдомінальна грижа, хронічний калькульозний холецистит, виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки, геморой. Демонстрація практичних навичок і професійних вмінь біля ліжка хворого, в перев'язувальній палаті, діагностичних кабінетах. Написання тестів.	Зн-1-5 , Ум-1-11, К-1-2, АВ-1-3	д.мед.н., професор Мазур Ю.І., к.мед.н., доцент Дибас Б.В.
<i>Необхідно представити систему організації занять, використання інтерактивних методів,</i>				

навчальні технології, що використовуються для передачі та засвоєння знань, умінь і навичок.

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль			
здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку точного засвоєння студентами навчального матеріалу (необхідно описати форми проведення по контролю під час навчальних занять). Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Остаточна оцінка за поточну навчальну діяльність виставляється за 4-ри бальною (національною) шкалою			
Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
		<i>Поле визначає методи та технології оцінювання знань студентів, а саме — перелік усіх видів робіт, що зобов'язаний виконати студент на занятті та критерії їх оцінювання. Наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану лабораторну роботу, демонстрація практичної навички, тощо. Кожен Метод оцінювання має бути описаний окремо.</i>	
<i>Зн - 1-7, Ум - 1-11, К - 1-2, АВ - 1-3</i>	<i>П - 1-5, СРС - 1-3</i>	Відвідування практичних занять. Виконання письмових завдань до теми (тестові завдання, запитання для самоконтролю, задачі). Написання проектів процесуальних документів. Участь у дискусіях, обговоренні питань, винесених на самостійне опрацювання	Для зарахування вивчення дисципліни необхідно: <ul style="list-style-type: none"> повне виконання вимог навчальної програми; коректне розв'язання завдань під час аудиторної роботи.
Підсумковий контроль			
Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру/ диференційований залік – 60%/40% за 200-бальною шкалою		
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS		
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні заняття і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність		
Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії зарахування	
Залік	Мають бути зараховані усі теми, винесені на поточний контроль. Оцінки з 4-ри бальної шкали конвертуються у бали за багатобальною (200- бальною) шкалою відповідно до Положення «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів»		Максимальна кількість балів - 200. Мінімальна кількість балів- 120
Критерії оцінювання екзамену/ диференційованого заліку			

Диференційований залік	У цьому полі необхідно описати порядок і методу проведення підсумкового контролю / усіх його етапів	Потрібно визначити у балах критерії оцінювання для кожного конкретного етапу підсумкового контролю
<p>Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску диференційованого заліку становить 120 балів.</p> <p>Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до диференційованого заліку становить 72 бали.</p>		

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Критерії оцінювання об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту/ Комплексу практично-орієнтованого екзамену Магістерської роботи

9. Політика курсу

Вказуються політики академічної доброчесності, специфічні політики програми, що мають значення для курсу

Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Джерела підготовки: джерельна база може надаватись викладачем виключно в освітніх цілях без права передачі її третім особам. Студенти заохочуються до використання і іншої літератури, якої не передбачено у списку рекомендованої.

10. Література

- Хірургія: підручник / [Я.С. Березницький, О.В. Білов, Л.С. Білянський та ін.] за ред. Я.С. Березницького. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 528 с. ISBN 978-966-382-834-3.
- Хірургія: у 2-х томах. Т.1, Т.2: підручник / [С.О. Бойко, О.О. Болдіжар, П.О. Болдіжар та ін.] за ред. П.Г. Кондратенка, В.І. Русина. – Вінниця: Нова Книга, 2019. – 704 с. ISBN 978-966-382-730-8.
- Хірургія (Факультетська): Підручник / М. П. Захараш, О. І. Пойда, М. Д. Кучер та ін. – К: Медицина, 2006. – 656 с.
- Хірургія: підручник / В. І. Бондарев, Р. В. Бондарев, О. О. Васильєв та ін.; за ред. проф. П. І. Кондратенка. – К.: Медицина, 2009. – 968 с.
- Хірургічні хвороби: Підручник / В. І. Байдан, А. С. Владика, В. В. Грубнік та ін.; за ред. В. В. Грубніка – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2003. – 424 с.
- Чумак П. Я. та ін. Хірургічні хвороби. – Тернопіль: ТДМУ, 2006 – 488 с.
- С. М. Генік, Р. П. Герич. Клінічна Хірургія. – К.: Книга плюс, 2006. 400 с.
- Хірургія. Том I, II / За редакцією Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова. Дніпропетровськ: РВА «Дніпро – VAL» 2007, 445 с., 628 с.
- Хірургічні хвороби: Підручник / за ред. акад. НАМН України проф. П. Д. Фоміна, проф. Я. С. Березницького. Київ, ВСВ «Медицина» 2016. – 408 с.
- А. П. Радзіховський, В. І. Бабенко Невідкладна хірургія органів черевної порожнини. – Київ: Фенікс, 2002 р. – 320 с.
- Загальна хірургія: підручник / за ред. проф.: Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова, В. О. Шідловського. – Вінниця: Нова Книга, 2018. – 344 с.

12. Неотложная хирургия. Руководство для хирургов общей практики / под ред. В. Х. Грасиаса П. М. Рейли, М. Г. Маккенни, Дж. С. Велмэхоса; пер. с англ. А. А. Митрохина под ред. А. С. Ермолова – М.: Издательство Панфилова, 2010 – 886 с.
13. Основы клинической хирургии: практ. руководство / Н. А. Кузнецов и др.; под ред. Н. А. Кузнецова – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2009. – 672 с.
14. Клиническая хирургия: национальное руководство в 3 т. / под ред. В. С. Савельева, А. И. Кириенко. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2008 Т. I – 864 с.; 2009 Т. II – 832 с.; 2010 Т. III – 1008 с.
15. Хирургический больной: мультидисциплинарный подход / под ред. В.В. Бояринцева И.Н.Пасечника. – Москва: ГЕОТАР – Медиа, 2020. – 336 с. DOI: 10.33029/9704-5752-8-NBM 2020-1-336. ISBN 978-5-9704-5752-8.
16. Хірургічна гастроентерологія: Навчальний посібник / М.П. Павловський, Н.І. Бойко, С.М. Чуکلін та ін. – Львів: «Кварт», 2010. – 432 с.
17. Практичні навички з оперативної хірургії: Навч. посіб. / Ю.Т. Ахтемійчук, В.П. Пішак, О.М. Слободян, О.В. Цигикало. — Чернівці: Місто, 2005. — 152 с.
18. Посібник з еталонів техніки лікарських маніпуляцій і практичних навичок із загальної хірургії / В.Б. Скиба, В.В. Поканевич, О.В. Іванько, А.С. Карпенко, С.Й. Хмельницький, В.Я. Стаднік, А.К. Петров Акад. наук Вищ. шк. України, Київ. мед. ун-т УАНМ. — К., 2007. — 141 с.
19. Невідкладні стани в хірургії: підручник / І.В. Роздольський. — 2-ге вид. стер. — К.: Медицина, 2009 — 144 с.
20. Методика обстеження хірургічного хворого / Під ред. М. О. Ляпіса. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 168 с.
21. Руководство по технике врачебных манипуляций: пер. с англ. / Под ред. Г. Чена и др. – М.: Медицинская литература, 2002 – 384 с.
22. Симптоми і синдроми у хірургії: навч. посіб. / І. Д. Герич, С. Д. Хіміч, А. С. Барвінська та ін за ред. І. Д. Герича, С. Д. Хіміча. – К.: ВСВ «Медицина» 2016. – 304 с.

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

12. Додаткова інформація

Вся інша інформація, важлива для студента, яка не включена до стандартного опису, наприклад, контактні дані відповідального за освітній процес на кафедрі, інформацію про науковий гурток кафедри, інформацію про маршрути заняття, інформація про необхідність оснастити себе власним забезпеченням з охорони праці; інформація про місце проведення занять; посилання на сторінки веб-сайту / кафедри, тощо.

Укладачі силабуса:

д.мед.н., професор Мазур Ю.І.

(підпис)

к.мед.н, доцент Дибас Б.В.

(підпис)

Завідувач кафедри

д.мед.н., професор Лукавецький О.В.

(підпис)